

บทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ระดับประถมศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

นนทรี สัจจารธรรม^{1*}

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา 1) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมจากผู้บริหารโรงเรียน กับการปฏิบัติของครูที่มีต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ระดับประถมศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 2) ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติของครู ต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน 3) ภาวะโภชนาการของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือครู 10 โรงเรียน ใน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 125 คน และ นักเรียน 31 คน เครื่องมือคือแบบสอบถาม และแบบประเมินภาวะโภชนาการของนักเรียน ใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสหสัมพันธ์เพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของครูที่มีต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกด้าน คือ การปฏิบัติตามระบบป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน $r = 0.520$ ที่ระดับ 0.05 การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน $r = 0.333$ ที่ระดับ 0.05 งานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ $r = 0.466$ ที่ระดับ 0.05 แรงสนับสนุนทางสังคม กับการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการเกิน $r = 0.304$ ที่ระดับ 0.05 และ 2) ตัวแปรพยากรณ์แรงสนับสนุนทางสังคมต่อการปฏิบัติของครูที่มีต่อระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน $R = 0.526$ สามารถอธิบายการผันแปรตัวแปร การปฏิบัติของครู ที่มีต่อระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ร้อยละ 27.7 ($R^2 = 0.277$) และ ตัวแปรพยากรณ์แรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อการปฏิบัติงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ $R = 0.505$ สามารถอธิบายการผันแปรตัวแปรการปฏิบัติงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 22.5 ($R^2 = 0.255$) และ 3) นักเรียนมีภาวะอ้วน และท้วม ร้อยละ 19.4

คำสำคัญ : บทบาทของครู การป้องกันภาวะโภชนาการเกิน นักเรียนระดับประถมศึกษา

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์สาธารณสุข มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ จังหวัดนนทบุรี
ผู้เขียนหลัก e-mail : nontaree92@gmail.com

THE TEACHERS' ROLE TO PREVENTION FOR OVERWEIGHT STUDENTS OF PRIMARY EDUCATION IN BANG KRUI DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE

Nontraree Sajjathram^{1*}

ABSTRACT

The purpose of this research was to study 1) the relationship between social support from school administrator of teachers' role to prevention for overweight students of primary education in bang kruai district, nonthaburi province, 2) the prediction variable of social support of teachers' role to over- nutritional protection, 3) the nutritional status of the overweight students. The sample consisted of 10 schools 125 teachers and 31 elementary students in bang kruai district, nonthaburi province. The instruments used were questionnaire and student nutrition assessment form. Statistics for analysis are percentage, frequency, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and Multiple Regression Analysis. The research findings were summarized as follows: 1) The relationship between social support from school administrator and teachers' role to prevention for overweight students all Statistically significant positive correlations, there were the systems for prevention overweight students $r = 0.520$ at 0.05 level, the student nutritional surveillance $r = 0.333$ at 0.05 level, the school health promotion $r = 0.466$ at 0.05 level, and lunch preparation $r = 0.304$ at 0.05 level. 2) The prediction variable of social support effected of school administrators and teachers' role to prevention of child nutrition were $R = 0.526$, that can explain those variables were 27.7% ($R^2 = 27.77$) in addition, the relationship between social support and teachers' role toward the school health promotion $R = 0.505$, that can explain those variable were 22.5% ($R^2 = 0.255$) and 3) the overweight students found that 19.35%.

Keywords : teachers' role, prevention for overweight, students of primary education

¹ Assistant professor Department of Public Health Community, Faculty of Science and Public Health, Rajapruk University. Nonthaburi Province.

*Corresponding author, e-mail: nontaree92@gmail.com

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน โดยเฉพาะ รูปแบบการรับประทานอาหาร และการดำเนินชีวิตที่ขาดการออกกำลังกาย ส่งผลต่อภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนที่มีมากขึ้นในเด็กอายุ 5-19 ปี องค์การควบคุมและป้องกันโรคเรื้อรัง (Centers for Disease Control and Prevention: CDC) ได้ศึกษาเด็กอเมริกัน พบว่า ร้อยละ 32 ของเด็กอ้วน เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น จะมีภาวะอ้วนร้อยละ 40 อีกทั้งวัยรุ่นอ้วนนี้ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ยังคงมีภาวะอ้วน ร้อยละ 75 ถึง ร้อยละ 80 (กองสุศึกษา, 2557: 1) สำหรับประเทศไทย อัตราการเพิ่มของโรคอ้วนในเด็ก เกิดจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่มีประโยชน์ เช่น บริโภค อาหารขยะ (Junk Food) เกินความต้องการของร่างกาย และดื่มน้ำหวาน น้ำอัดลม เป็นต้น พฤติกรรมการบริโภคของเด็กส่งผลถึงประสิทธิภาพในการเรียน สติปัญญา และคุณภาพพลเมืองในอนาคต ในปี 2552 กรมอนามัยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำโครงการป้องกันโรคอ้วน เพื่อกระตุ้นให้โรงเรียนทุกแห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นโรงเรียนปลอดน้ำอัดลม พ.ศ. 2558 พบ เด็กก่อนวัยเรียน มีภาวะโภชนาการเกินในสัดส่วน 1 ใน 5 และเด็กวัยเรียนมีภาวะโภชนาการเกิน 1 ใน 10 นับว่าอุบัติการณ์โรคโภชนาการเกิน เพิ่มอย่างรวดเร็ว จังหวัดนนทบุรี ปี 2557 พบเด็กที่มีภาวะโภชนาการเกิน 64,598 คน คิดเป็นร้อยละ 10.46 (กานดาวลี มาลีวงษ์, 2558:1) ซึ่งกระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดตัวชี้วัด ปี 2558 ให้ลดภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน ในเด็กวัยเรียน ช่วงอายุ 5 - 14 ปี ไม่เกินร้อยละ 10 (สำนักโภชนาการ, 2559: 8) โดยมอบหมายให้ครูอนามัย ครูประจำชั้นหรือครูประจำสายชั้น ดำเนินการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนตามบทบาท 4 ด้าน คือ การดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และ การจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนเพื่อป้องกันภาวะโภชนาการเกิน ติดตาม และรายงานภาวะโภชนาการของนักเรียนที่มีปัญหาภาวะเริ่มอ้วน และอ้วน ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม (สำนักโภชนาการ, 2558: 4-13 คือ

1. กลุ่มเด็กอ้วนที่ยังไม่เป็นโรค ได้แก่ นักเรียนที่มีปัญหาภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน โดยยังไม่แสดงอาการของโรคให้เห็น ควรแนะนำการบริโภคอาหาร และการออกกำลังกาย

2. กลุ่มเด็กอ้วนที่เป็นโรค เป็นความผิดปกติซึ่งถ่ายทอดมาจากครอบครัว มีอาการที่ซับซ้อนอย่างมาก โดยมีลักษณะอ้วน มีไขมันในเซลล์มาก มีรอยบั้นด้าที่คอ และรักแร้ เป็นต้น ควรแนะนำการบริโภคอาหาร และการออกกำลังกาย หากพบความเสี่ยง 3 ใน 4 ข้อ คือ รอยบั้นด้าที่คอและรอบรักแร้ และบุคคลในครอบครัวมีภาวะเบาหวานหรือเป็นโรคหัวใจ ต้องแจ้งผู้ปกครอง และประสานสถานบริการสาธารณสุขในเขตรับผิดชอบ เพื่อให้การช่วยเหลือ และส่งต่อเพื่อการรักษาตามสิทธิ์ ต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของครู ต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนโรงเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยนำแนวคิดแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่ง (Cohen et al., 2000: 3-25) มีแนวคิดว่าการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่จะขึ้นกับอิทธิพลของบุคคลที่มีความสำคัญ และมีอำนาจเหนือคนผู้นั้น ช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับ ฮาเบอร์ (Haber, 2003: 288-290) ให้ความหมายว่า เป็นการรับรู้ต่อความเอาใจใส่ ความเคารพนับถือ การช่วยเหลือ จากบุคคลอื่น เช่น ในสาขาวิชาชีพ ผู้ร่วมงาน และญาติสนิท เป็นต้น มีรูปแบบการสนับสนุนทางสังคม 2 แบบ (House, 1981:23) คือแบบที่เกี่ยวข้องกับงาน (Work Related Source of Support) และไม่เกี่ยวข้องกับงาน (Non Work Source of Support) ซึ่งผู้วิจัย นำรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับงาน ลักษณะของความสัมพันธ์ที่เป็นทางการระหว่างผู้บังคับบัญชาหมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ให้แรงสนับสนุนทางสังคมต่อครู ด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านเครื่องมือหรือสิ่งของ และ แรงสนับสนุน

ด้านการประเมินผล ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน เป็นกรอบในการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงสนับสนุนทางสังคมจากผู้บริหารโรงเรียน กับการปฏิบัติของครูที่มี ต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน 4 ด้าน คือ ระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ งานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนในการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน ของนักเรียน โรงเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาภาวะโภชนาการของนักเรียน ระดับประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยประยุกต์แนวคิดทฤษฎี แรงสนับสนุนทางสังคม และบทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน เป็นแนวทางการศึกษา ตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา
 - 1.1 ประชากรคือครูระดับประถมศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำนวน 30 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรี เขต1: ออนไลน์) สุ่มเลือกด้วยการจับสลาก 10 โรงเรียน มีจำนวนครู 186 คน (ภาคเรียนที่ 2/2560) คำนวณกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของเครซีและ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) อ้างถึงใน วรณิ แกมเกตุ (2551: 283) ได้ 125 คน วิธีการคัดเลือกตัวอย่าง จากรายชื่อครูทั้ง 10 โรงเรียน โดยนับเรียงลำดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 13 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืน และคัดเลือกชุดที่มีความสมบูรณ์ ได้ครบ 125 ชุด
 - 1.2 นักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี คัดเลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดย วิธีการจับสลาก 1 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 92 คน และ ดำเนินการ สุ่มเลือกชั้นเรียนแบบ Cluster คือ ชั้นปีที่ 4 ถึง ปีที่ 6 ซึ่งมีจำนวนนักเรียน 31 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการประเมินภาวะโภชนาการของนักเรียน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 แบบสอบถาม บทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน สร้างโดยผู้วิจัย ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index) โดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นที่ปรึกษางานวิจัย การตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (Index of Item Objective Congruence) จำนวนข้อคำถาม 97 ข้อ ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อ Alpha อยู่ระหว่าง 0.74 - 0.76 ค่าเฉลี่ย = 0.75
 - 2.2 แบบประเมินภาวะโภชนาการของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบฟอร์มรายชื่อนักเรียนโรงเรียนวัดบางขนุน โดยเพิ่มข้อมูล การแปลผลระดับภาวะโภชนาการของนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถามโดยผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตให้ครูในสังกัดให้ข้อมูลแบบสอบถาม และเดินทางไปชี้แจงรายละเอียด นัดหมายการเก็บข้อมูล กรณีที่เก็บแบบสอบถามไม่ครบ ขอให้จัดส่งกลับทางไปรษณีย์

3.2 แบบประเมิน ภาวะโภชนาการของนักเรียนโรงเรียนวัดบางขุน โดยผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน

การโรงเรียน ขออนุญาต เข้าดำเนินการ ชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูง ให้กับนักเรียน ซึ่งกำหนดวันตรงกับแผนการตรวจสุขภาพนักเรียน ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางขุนซึ่งเป็นสถานบริกรเซตรับผิดชอบ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 2 ส่วน

4.1 ส่วนที่ 1 แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปร และการถดถอยพหุแบบขั้นตอน

4.2 ส่วนที่ 2 แบบประเมินภาวะโภชนาการของนักเรียน โดยใช้ น้ำหนักและส่วนสูงเป็นเกณฑ์ การแปลผลภาวะโภชนาการ 6 ระดับ คือ ภาวะอ้วน เริ่มอ้วน ท้วม สมส่วน ค่อนข้างผอม และ ผอม

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นครู เพศหญิง ร้อยละ 83.2 อายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 40.0 รองลงมา อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 34.4 สถานะภาพสมรส เป็นโสด ร้อยละ 57.6 สมรส ร้อยละ 37.6 การศึกษาสูงสุด จบปริญญาตรี ร้อยละ 79.2 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 15.2 ระยะเวลาปฏิบัติงาน ระหว่าง 1-10 ปี ร้อยละ 68.0 รองลงมา ระหว่าง 11-20 ปี ร้อยละ 19.2 ระหว่าง 21-30 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 12.8 เป็นครูประจำชั้น ร้อยละ 73.6 และ รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 40.0 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับภาวะโภชนาการ ร้อยละ 39.2

2. การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากผู้บริหารโรงเรียน ความถี่ของแรงสนับสนุนทางสังคม 5 ระดับ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความถี่ของแรงสนับสนุนทางสังคม 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.908

3. ระดับการปฏิบัติของครู ต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ประกอบด้วย บทบาทการดำเนินงานระบบป้องกันภาวะโภชนาการของนักเรียน การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ งานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และ การจัดหาอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนในการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน พบว่าปฏิบัติ ระดับมาก ร้อยละ 52.0 ระดับปานกลาง ร้อยละ 39.2 คะแนนเฉลี่ยความถี่การปฏิบัติ 2.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.655

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ต่อบทบาทของครูในการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน คือแรงสนับสนุนทางสังคมกับการปฏิบัติของครูที่มีต่อระบบป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน $r = 0.520$ การปฏิบัติของครูที่มีต่อการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ $r = 0.333$ การปฏิบัติของครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ $r = 0.466$ และ การปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดหาอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการเกิน $r = 0.304$

5. สัมประสิทธิ์การถดถอย ของแรงสนับสนุนทางสังคม ต่อบทบาทของครูในการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน ทั้ง 4 ด้าน พบว่า

5.1 สัมประสิทธิ์การถดถอย ของแรงสนับสนุนทางสังคม ต่อการดำเนินงานระบบป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน สามารถพยากรณ์แรงสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อบทบาทของครูในการปฏิบัติตามระบบป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ค่า $R = 0.526$ สามารถอธิบายการผันแปร ตัวแปรบทบาท

ของครูในการปฏิบัติตามระบบป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนได้ = 27.7 % ($R^2 = 0.277$) ตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติของครู ต่อบทบาทการดำเนินงานระบบป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ แรงสนับสนุนด้านการสนับสนุนเครื่องมือหรือสิ่งของ (Beta = 0.350)

5.2 สัมประสิทธิ์การถดถอยของแรงสนับสนุนทางสังคม ต่อบทบาทการดำเนินงานเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน สามารถพยากรณ์ แรงสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อบทบาทของครูในการดำเนินงานเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน ค่า $R = 0.353$ สามารถอธิบายการผันแปร ตัวแปรบทบาทของครูในการดำเนินงานเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน ได้ = 12.5 % ($R^2 = 0.125$) ตัวแปรอิสระที่พยากรณ์การปฏิบัติของครู ต่อการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน ได้แก่แรงสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Beta = 0.190)

5.3 สัมประสิทธิ์การถดถอยของแรงสนับสนุนทางสังคม ต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า การสนับสนุนเครื่องมือหรือสิ่งของ ส่งผลต่อบทบาทของครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ค่า $R = 0.505$ สามารถอธิบายการผันแปร ตัวแปรบทบาทของครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ = 22.5 % ($R^2 = 0.255$) ตัวแปรอิสระที่พยากรณ์การปฏิบัติของครู ต่อบทบาทการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่แรงสนับสนุนด้านการสนับสนุนเครื่องมือหรือสิ่งของ (Beta = 0.640)

5.4 สัมประสิทธิ์การถดถอยของแรงสนับสนุนทางสังคม ต่อบทบาทการจัดอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนเพื่อป้องกันภาวะโภชนาการเกิน พบว่าด้านข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อบทบาทการจัดอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนเพื่อป้องกันภาวะโภชนาการเกิน ค่า $R = 0.325$ สามารถอธิบายการผันแปร ตัวแปรบทบาทของครูต่อการจัดอาหารกลางวัน ได้ = 10.6 % ($R^2 = 0.106$) และตัวแปรอิสระที่พยากรณ์การปฏิบัติของครู ต่อบทบาทการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนเพื่อป้องกันภาวะโภชนาการเกิน ได้แก่ด้านข้อมูลข่าวสาร (Beta = 0.184)

6. การประเมินภาวะโภชนาการ พบว่านักเรียนเพศชายร้อยละ 45.0 เพศหญิง ร้อยละ 55.0 มีอายุระหว่าง 9-13 ปี อายุมากที่สุด 12 ปี ร้อยละ 29.0 รองลงมา 10 ปี ร้อยละ 22.6 และ 9 ปี ร้อยละ 19.0 ระดับโภชนาการ พบว่า นักเรียนท้วม ร้อยละ 12.90 ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4 และ 5 จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 6.45 และภาวะอ้วน ร้อยละ 6.45 เป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 ผลการประเมิน จะเห็นว่านักเรียน ที่มีภาวะอ้วน และท้วม ร้อยละ 19.4 มากกว่าตัวชี้วัดที่กระทรวงสาธารณสุข กำหนดให้เด็กวัยเรียน อายุ 5 -14 ปี เริ่มอ้วน และภาวะอ้วนลดลงไม่เกินร้อยละ 10 (สำนักโภชนาการ, 2559: 8)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบความสัมพันธ์ระหว่าง แรงสนับสนุนทางสังคมจากผู้บริหารโรงเรียน กับบทบาทของครูในการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกตัวแปร สอดคล้องกับการศึกษาของ สรวงทิพย์ เรียรสุนทร (2555: 8) ได้ศึกษาปัจจัยของงานบุคคลิกภาพ และการสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของเจ้าหน้าที่กับผลการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ การศึกษาของ กฤตภักดิ์ แป้นถนอม และถวัลย์ นิยมทรัพย์ (2557: 194) ได้ศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะงาน การสนับสนุนทางสังคม และการถ่ายทอดทางสังคมขององค์การที่มีต่อความผูกพันต่อองค์การ ของพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี พบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้างาน ด้านอารมณ์ ด้านเครื่องมือ และด้านข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

แรงสนับสนุนทางสังคมจากผู้บริหารโรงเรียน สามารถพยากรณ์การปฏิบัติของครู ต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน โดยอธิบาย สัมประสิทธิ์การถดถอย ระหว่างตัวแปรแรงสนับสนุนทางสังคมแต่ละด้าน คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ของแรงสนับสนุนทางสังคม ในการปฏิบัติของครู ต่อ บทบาทการดำเนินงานระบบป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน สามารถอธิบายการผันแปร ตัวแปรบทบาทของครู ในการปฏิบัติตามระบบป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนได้ = 27.7 % ($R^2 = 0.277$) และ ตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติของครู ต่อบทบาทการดำเนินงานระบบป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือการสนับสนุนเครื่องมือหรือสิ่งของ เช่นเดียวกับ ตัวแปรแรงสนับสนุนทางสังคม ต่อ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า การสนับสนุนเครื่องมือหรือสิ่งของ ส่งผลต่อบทบาทการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สามารถอธิบายการผันแปร ตัวแปรบทบาทของครูในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้ = 22.5 % ($R^2 = 0.255$) สำหรับตัวแปรแรงสนับสนุนทางสังคม กับการดำเนินงานเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน และการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน มีค่า=12.5% และ 10.6% ตามลำดับ ซึ่ง ตัวแปรอิสระที่พยากรณ์การปฏิบัติของครู ต่อบทบาทการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ และการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน คือ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น แรงสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของครู ต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน คือการสนับสนุนเครื่องมือ หรือสิ่งของ และการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร แตกต่างจากการศึกษาของ วรธรรม เนตรทิพย์ (2557: 34) ได้ศึกษาอิทธิพลของจิตลักษณะ และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อการแสดงบทบาทผู้นำทีม และพฤติกรรมการบริหารโครงการ ของประธานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดปริมณฑล พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมต่อการแสดงบทบาทผู้นำทีม เท่ากับ .08 และ ทุกปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของบทบาทผู้นำทีมได้ร้อยละ 79 เช่นเดียวกับ กรวสา จันทวงศ์ วิไล และคณะ (2555: 66) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวแปรทำนายพฤติกรรมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพของอาจารย์อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของครู ต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน มีเพียงการสนับสนุนเครื่องมือ หรือสิ่งของ และด้านข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ด้านวัสดุ อุปกรณ์การทำงาน หนังสือ ตำรา สำหรับค้นคว้า อุปกรณ์ ที่ใช้ในการประเมินภาวะโภชนาการของนักเรียน เป็นต้น ซึ่งครูอาจมีความต้องการแรงสนับสนุนที่เป็นพฤติกรรมภายในของผู้บริหาร ในระดับที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ดังที่เฮาส์ (House, 1981: 137) และ อภิญญา ศิริพิทยาคุณกิจ (2510: 311-312) อธิบายว่าระบบการสนับสนุนจะดำเนินไปได้ต้องประกอบด้วย การสนับสนุน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ห่วงใย เห็นอกเห็นใจ ด้านการให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งของหรือการกระทำเพื่อช่วยเหลือ การให้ข้อมูลข่าวสาร การชี้แนะให้คำปรึกษา และ ด้านการสะท้อนคิดหรือ ให้ประเมินตนเอง การให้ข้อมูลป้อนกลับ การเห็นพ้องหรือให้การรับรอง ทำให้บุคคลรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง รู้สึกเป็นที่ต้องการ อันเป็นแรงสนับสนุนให้บุคคลพยายามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง ต่อไปได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนทางสังคม จะส่งผลให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้ หน้าที่ของครู คือ บุคลากรวิชาชีพที่มีหน้าที่หลักในการสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ด้วยความหนักแน่นในด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ทำหน้าที่ปกครองดูแลเด็กไม่น้อยไปกว่าบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ครูได้รับการฝากความหวังจากสังคม โดยเห็นว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถนำพาสังคมไปสู่ความปกติ

สุขได้ ซึ่งนักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ และภาระงานให้ครูเป็นแนวทางปฏิบัติ ตามความคาดหวังของสังคมในการปลูกฝัง เยาวชน อบรม สั่งสอนให้มีการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา เนื่องด้วยเด็ก เยาวชน นักเรียน เป็นทรัพยากรที่ล้ำค่าของชาติบ้านเมืองในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรเพิ่มการสนับสนุนที่แสดงถึงความรู้สึกรักจากภายใน โดย เพิ่มแรงสนับสนุนด้านอารมณ์ การให้ความไว้วางใจ ห่วงใย รับฟังความคิดเห็น และยอมรับในความสามารถ รวมทั้งการแนะนำ ให้การศึกษา และถ่ายทอดข้อมูล นโยบาย สถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งนำไปใช้ในแก้ปัญหาการทำงานได้ และควร เพิ่ม แรงสนับสนุนด้านการประเมินการทำงาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้โอกาสครูพัฒนางาน และยอมรับผลของงาน

1.2 จากการศึกษา พบว่าครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับภาวะโภชนาการเพียง ร้อยละ 39.2 ดังนั้น ควรสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาความรู้ และ เจตคติที่ดีต่อการป้องกันภาวะโภชนาการของนักเรียน โดยให้เข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถและศักยภาพแก่ครูให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อนักเรียนให้ได้รับการดูแล และป้องกันปัญหาภาวะโภชนาการเกินได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.3 จัดให้มีการอบรมภาวะโภชนาการ ให้กับ นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อให้ตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของโภชนาการโดยมุ่งหวังให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนระดับประถมศึกษา ให้ครอบคลุมทุกระดับชั้นเรียน เพื่อค้นหาความเสี่ยง และวางแผนการดูแลนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการเกินอย่างเป็นระบบต่อไป

2.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงสนับสนุนทางสังคม กับแรงจูงใจของครู ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ในบทบาทการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.3 ศึกษาวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีความเสี่ยงต่อภาวะโภชนาการเกินในรูปแบบค่ายลดความอ้วน

เอกสารอ้างอิง

กานดาวลี มาลีวงษ์ บุญชอบ เกษโกวิท และ พนิตเทพ ทัพพะรังสี. (2558). รายงานการตรวจราชการเขต 4 ปี 2558. กระทรวงสาธารณสุข.

กฤตภัค แป้นถนอม และ ถวัลย์ เนียมทรัพย์. (2557). อิทธิพลของคุณลักษณะงาน การสนับสนุนทางสังคมและการถ่ายทอดทางสังคมขององค์การที่มีต่อความผูกพันต่อองค์การ ของพนักงาน บริษัทเอกชนในจังหวัดนนทบุรี, วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 40 (1), 194-207.

กองสุขศึกษา. (2557). กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพสำหรับเด็กและเยาวชนไทยที่มีน้ำหนักเกิน.

กรวสา จันทวงศ์วิไล ทิพย์สุดา คมวงศ์วิวัฒน์ ภัทรทิพา เพ็ริยวาณิช และ อมรศิริ ดิสสร. (2555). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- วรรณิ์ เนตรทิพย์. (2557). อิทธิพลของจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อการแสดงบท
ผู้นำทีม โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในเขต กทม. และปริมณฑล. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 1 (2), 34-35.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักโภชนาการ. (2558). **แนวทางการคัดกรองส่งต่อและแก้ปัญหาเด็กอ้วนกลุ่มเสี่ยงในสถานศึกษา สถาน
บริการสาธารณสุข และคลินิก DPAC.** กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ.: สำนักงาน
กิจการโรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.
- สรวงทิพย์ เขียรสุนทร. (2555). **ปัจจัยของงาน บุคลิกภาพ และการสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อการ
ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง.** คณะสังคมศาสตร์ภาควิชา
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.
- อภิญา ศิริพิทยาคุณกิจ. (2010). **แรงสนับสนุนทางสังคม: ปัจจัยสำคัญในการดูแลผู้ที่เป็นเบาหวาน,** Rama
Nurs J, 16 (2), 309-322.
- Cohen, S., Gottlieb, B.H., & Underwood, L.G. (2000). **Social Relationships and Health.** In S.
Cohen, L.G. Underwood, & B.H. Gottlieb (Eds.), *Social Support Measurement and
Intervention: A guide for Health and Social Scientists* (pp. 3–25). New York: Oxford
University Pres.
- Haber, David. (2003). **Health Promotion and Aging.**^{3rd} ed. New York: Springer Publishing
Company.
- House, J. S. (1981). **Work Stress and Social Support.** New Jersey: Prentice Hall.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). **Determining Sample Size for Research
Activities.** Educational and Psychological Measurement. v. 30,607 – 610.